

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Економічний факультет
Кафедра міжнародних економічних відносин

Кваліфікаційна робота

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
щодо виконання, оформлення та захисту кваліфікаційної роботи
за другим (магістерським) рівнем вищої освіти
денної та заочної форм навчання

Освітньо-кваліфікаційний рівень: магістр
Спеціальність: 292 «Міжнародні економічні відносини»
Курс навчання: другий

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Економічний факультет
Кафедра міжнародних економічних відносин

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
щодо виконання, оформлення та захисту кваліфікаційної роботи
за другим (магістерським) рівнем вищої освіти
денної та заочної форм навчання

Освітньо-кваліфікаційний рівень: магістр
Спеціальність: 292 «Міжнародні економічні відносини»
Курс навчання: другий

Затверджено на засіданні кафедри
міжнародних економічних відносин
Протокол № 7 від 06.02.2024 р.

КРОПИВНИЦЬКИЙ — 2024

Кваліфікаційна робота : метод. рекомендації щодо викон., оформл. та захисту кваліфікац. роботи за другим (магістерським) рівнем вищ. освіти для присудження ступеня вищ. освіти «магістр» за спец. «Міжнародні економічні відносини» ден. та заоч. форм навч. / [уклад. : І. М. Миценко, Д. С. Насипайко, Т. В. Решитько, О. М. Соколовська] ; М-во освіти і науки України, Центральноукраїн. нац. техн. ун-т, каф. міжнародних економічних відносин. – Кропивницький : ЦНТУ, 2024. – 35 с.

Рецензент: д.е.н., проф. І. Г. Бабець

Відповідальний за випуск – д.е.н., проф. І. М. Миценко

© Методичні рекомендації
щодо виконання, оформлення та захисту
кваліфікаційної роботи
за другим (магістерським)
рівнем вищої освіти
Укладачі: І. М. Миценко, Д. С. Насипайко,
Т. В. Решитько, О. М. Соколовська,
2024

ЗМІСТ

ВСТУП	5
1. МЕТА Й ЗАВДАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	6
2. ОСНОВНІ ЕТАПИ ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	7
2.1. Вибір теми і об'єкта дослідження	7
2.2. Складання змісту роботи	8
2.3. Опрацювання навчальної та наукової літератури	9
3. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО НАПИСАННЯ ОСНОВНИХ РОЗДІЛІВ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	10
3.1. Організація виконання кваліфікаційної роботи	10
3.2. Вимоги до структури та змісту кваліфікаційної роботи	10
4. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	15
4.1. Представлення текстового матеріалу	15
4.2. Представлення ілюстративного матеріалу	16
4.3. Використання і оформлення цитат	18
4.4. Оформлення списку використаних джерел	19
4.5. Оформлення додатків	20
5. РЕЦЕНЗУВАННЯ І ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	21
5.1. Процедура перевірки кваліфікаційної роботи на плагіат	21
5.2. Рецензування кваліфікаційної роботи	22
5.3. захист кваліфікаційної роботи здобувачем вищої освіти	24
5.4. Критерії оцінювання кваліфікаційної роботи	24
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	26
ДОДАТКИ	27
ДОДАТОК А. Зразок оформлення титульної сторінки кваліфікаційної роботи	28
ДОДАТОК Б. Зразок завдання на кваліфікаційну роботу	30
ДОДАТОК В. Основні вимоги до структури відгуку наукового керівника на кваліфікаційну роботу	31
ДОДАТОК Г. Основні вимоги до структури рецензії на кваліфікаційну роботу з підприємства (установи, організації)	32
ДОДАТОК Д. Зразок оформлення анотацій	33
ДОДАТОК Е. Зразок орієнтовного змісту кваліфікаційної роботи	34
ДОДАТОК Ж. Орієнтовна структура доповіді під час захисту кваліфікаційної роботи	35

ВСТУП

Організація та підготовка кваліфікаційних робіт за другим (магістерським) рівнем та присудження ступеня вищої освіти «магістр» здійснюється відповідно до вимог Конституції України, законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» від 25.06.2020р. № 519, стандартів вищої освіти, нормативно-правових документів Міністерства освіти і науки України та Положення ЦНТУ «Про кваліфікаційну роботу за другим (магістерським) рівнем вищої освіти для присудження ступеня вищої освіти «магістр» [1].

Кваліфікаційна робота для присудження ступеня вищої освіти «магістр» – це вид атестаційної роботи, призначений для об'єктивного контролю ступеня сформованості компетентностей дослідницького та інноваційного характеру, пов'язаних із застосуванням та продукуванням нових знань для вирішення проблемних професійних завдань у галузі міжнародних економічних відносин.

Кваліфікаційна робота має являти собою закінчену розробку актуальної наукової проблеми. Вона повинна відповідати таким вимогам (критеріям):

- актуальність проблеми, наукова новизна, врахування сучасних досягнень економічної науки і практики;
- спрямування на вирішення практичних завдань майбутньої професійної діяльності;
- заохочення здобувачів вищої освіти до творчого пошуку нових наукових рішень;
- обов'язкове опрацювання спеціальної наукової і методичної літератури;
- вибір оптимальних рішень із використанням математичних методів моделювання та сучасних засобів обчислювальної техніки;
- зв'язок із планами наукових досліджень керівника кваліфікаційної роботи, кафедри міжнародних економічних відносин, наукових підрозділів ЦНТУ;
- розвиток науково-дослідницьких умінь та навичок здобувача вищої освіти.

Кваліфікаційна робота не повинна містити академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації.

1. МЕТА Й ЗАВДАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Виконання і захист кваліфікаційної роботи є завершальним етапом навчання здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною (освітньо-науковою) програмою підготовки магістрів та формою державної атестації здобувачів вищої освіти і має на меті:

- систематизацію, закріплення та поглиблення теоретичних і практичних знань за відповідною галуззю підготовки, формування навичок застосування цих знань під час розв'язання конкретних економічних і науково-методичних задач;

- розвиток здатності здобувача вищої освіти обирати й аналізувати наукову або практичну проблему, робити висновки й узагальнення, застосовувати знання для вирішення конкретних наукових, виробничих та інших завдань, обґрунтовувати конкретні рекомендації, які можуть мати теоретичний та/або практичний характер;

- розвиток навичок самостійної науково-дослідної роботи й оволодіння методикою теоретичних, експериментальних та науково-практичних досліджень, використаних під час виконання кваліфікаційної роботи;

- набуття досвіду з аналізу отриманих результатів досліджень, формулювання нових висновків і положень, а також їх прилюдного захисту [1].

У процесі виконання кваліфікаційної роботи здобувач вищої освіти відповідно до кваліфікаційних вимог повинен виявити знання загальнотеоретичних, загальноекономічних, професійно орієнтованих і спеціальних дисциплін, які розкривають теоретичні основи та практичні питання управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства.

Кваліфікаційна робота має носити логічний, аргументований характер, який базується на пошуку істини у різноманітних версіях концепцій, поглядах, власних висновках здобувача.

Тематика кваліфікаційних робіт визначається кафедрою, погоджується з гарантантами освітніх програм та затверджується на засіданні кафедри.

2. ОСНОВНІ ЕТАПИ ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

2.1. Вибір теми і об'єкта дослідження

До виконання кваліфікаційної роботи допускаються всі здобувачі вищої освіти, які успішно склали заліково-екзаменаційну сесію, завершили практику та захистили звіт з неї. Кожному здобувачу вищої освіти кафедра призначає керівника, який надає науково-методичну допомогу здобувачу в його самостійній роботі над кваліфікаційною роботою. Керівниками кваліфікаційних робіт призначаються працівники з науковим ступенем кандидата або доктора наук. Керівник кваліфікаційної роботи забезпечує індивідуальне консультування здобувача вищої освіти, допомагає йому скласти план кваліфікаційної роботи, контролює дотримання графіка виконання, рецензує частини роботи і завершений (кінцевий) варіант, готує здобувача до захисту.

Тема кваліфікаційної роботи має бути пов'язана з однією з актуальних проблем, що відповідає завданням та умінням, передбаченим освітньою програмою підготовки. Тематика кваліфікаційних робіт щорічно переглядається та поновлюється кафедрою.

Здобувачу вищої освіти надається право самостійно обрати тему кваліфікаційної роботи згідно з тематикою, затвердженою кафедрою. Крім того, кваліфікаційні роботи можуть виконуватися за тематикою, яку замовляють державні установи, підприємства та підприємницькі структури. Здобувач вищої освіти за погодженням із керівником може запропонувати свою тему дослідження за умов відповідного обґрунтування доцільності її розробки (відповідно до попередньої власної наукової роботи, місця попереднього працевлаштування, можливостей отримання потрібної інформації на об'єкті дослідження), [1].

Одночасно здобувач вищої освіти зобов'язаний визначити об'єкт дослідження у кваліфікаційній роботі. Якщо немає пропозицій здобувача вищої освіти щодо досліджуваного об'єкта, то кафедра призначає підприємство або установу, з якими університет має відповідну угоду.

При виборі теми важливо враховувати загальний стаж наукових досліджень в обраній галузі знань, попереднє „напрацювання” у ній, а також досвід виступів на наукових конференціях чи семінарах фахівців з науковими повідомленнями тощо.

2.2. Складання змісту роботи

Планування розпочинається із складання робочого змісту (плану) роботи, що являє собою своєрідну наочну схему дослідження. Такий план використовується на перших стадіях роботи, дозволяючи ескізно представити досліджувану проблему в різних варіантах, що істотно полегшує науковому керівнику оцінку загальної композиції й рубрикації кваліфікаційної роботи.

Робочий план розробляється за особистої участі наукового керівника і розпочинається з розробки теми, тобто задуму передбачуваного наукового дослідження.

Спочатку робочий план тільки в основних рисах дає характеристику предмета дослідження, надалі такий план може і має уточнюватися, однак основне завдання, що стоїть перед роботою в цілому, повинно залишатися незмінним.

Робочий план має довільну форму. Зазвичай, він складається з переліку розташованих у стовпчик пунктів, пов'язаних внутрішньою логікою дослідження даної теми.

До складу робочого плану бажано включати, крім заголовків, виділених окремими рядками, заголовки підібрані із тексту — внутрішньотекстові виділення (слова і словосполучення самого тексту, що позначають тему текстового уривку). Це дозволяє оцінити, чи правильно використані дрібні заголовки в різних розділах та пунктах.

Здобувачу вищої освіти після складання змісту кваліфікаційної роботи необхідно усвідомити черговість і логічну послідовність викладення матеріалу. Логічна послідовність диктує розкриття суті завдання. Поки не вивчений перший розділ, не можна переходити до другого. Важливо навчитися виділяти в будь-якій роботі головне, вирішальне, на чому варто зосередити усю увагу. Це дозволить знайти й оптимальні рішення планових завдань.

Зміст повинен бути гнучким, для включення в нього нових можливих аспектів, виявлених в процесі підготовки тексту. При складанні змісту ретельно обмірковують такі питання: що вам уже відомо з розроблюваної теми і що необхідно дослідити. Потім з'ясовується, в якому напрямку зробити перші кроки.

Науковий керівник здійснює наукове й методичне керівництво роботою здобувача, систематично контролює виконання роботи, вносить певні корективи, дає рекомендації про доцільність прийняття того чи іншого рішення та висновок про стан готовності роботи в цілому.

2.3. Опрацювання навчальної та наукової літератури

Знайомство з літературою за темою роботи розпочинається з розробки ідеї, тобто задуму передбачуваного наукового дослідження, знаходить своє втілення в темі й робочому плані.

Варто продумати порядок пошуку літератури за темою дослідження і розпочати складання списку джерел з теми роботи. Добре складений список навіть при швидкому огляді заголовків джерел дозволяє охопити тему в цілому. На його підставі можливо вже на початку дослідження уточнити цілі. Перегляду повинні підлягати всі види джерел, зміст яких пов'язаний з темою кваліфікаційної роботи. Це можуть бути матеріали, опубліковані в різних вітчизняних і закордонних виданнях, електронні ресурси тощо.

Вивчення літератури за обраною темою потрібно розпочинати із загальних робіт, щоб мати уявлення про основні питання, яких стосується обрана тема, а потім уже вести пошук нового матеріалу.

Вивчення наукових публікацій бажано проводити за етапами:

- загальне ознайомлення з роботою в цілому за її змістом;
- швидкий перегляд усього змісту;
- читання в порядку послідовності розташування матеріалу;
- вибіркоче читання будь-якої частини роботи;
- вибір матеріалів, що викликають інтерес;
- критична оцінка вибраного, його редагування і „чистовий” запис як фрагмент тексту кваліфікаційної роботи.

При вивченні відібраної літератури не потрібно прагнути тільки до запозичення матеріалу. Паралельно варто обмірковувати знайдену інформацію. Цей процес повинен відбуватися протягом усієї роботи над темою.

Список використаних джерел оформлюється згідно Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» [2].

Рекомендується звернути увагу на каталог бібліотеки ЦНТУ, наукові доробки викладачів кафедри та ЦНТУ.

3. РЕКОМЕНДАЦІЇ З НАПИСАННЯ ОСНОВНИХ РОЗДІЛІВ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

3.1. Організація виконання кваліфікаційної роботи

При написанні основних розділів кваліфікаційної роботи необхідно постійно стежити за тим, щоб не відхилитися від заданої теми. Захопитися будь-якими одним-двома аспектами й одержати в результаті текст, у якому не торкнутися цілого ряду ключових моментів, надзвичайно легко. Не рекомендується починати роботу з написання вступу. Цю частину роботи краще написати пізніше, коли ви будете точно знати, що у вас вийшло (результати дослідження). Варто продумати, що вам уже відомо з теми роботи і чого ви ще не знаєте і повинні будете з'ясувати. Результати своїх міркувань на цьому етапі доцільно викладати не повними реченнями, а ключовими словами.

Необхідно визначити найбільш логічну послідовність викладу. Розглянувши різні варіанти, можна вирішити, з чого було б краще розпочати, що має впливати після певного дослідження і т.д. Потім можна приступати до компонування основної частини роботи. Доцільно буде відібрати ті положення, які ви збираєтеся розмістити в основній частині, і записати кожне з них у вигляді короткого абзацу. Чорнову версію основної частини рекомендується підготувати якомога раніше щоб у вас було більше часу на її удосконалення. Після того, як в чорновому варіанті виконано більшу частину основної роботи, можна написати висновки.

Нарешті можна писати вступ і переходити до редагування всієї роботи.

Взагалі існує кілька методичних прийомів викладу наукових матеріалів у кваліфікаційній роботі. Найбільш часто використовуються такі прийоми: 1) суворо-послідовний; 2) цілісний (із наступною обробкою кожного розділу); 3) вибірковий (розділи пишуться окремо в будь-якій послідовності).

3.2. Вимоги до структури та змісту кваліфікаційної роботи

Вимоги до кваліфікаційної роботи повинні відповідати стандартам вищої освіти. Робота має бути актуальною, скерованою на новітні методи теоретичного й експериментального дослідження, створення нового, здійснення самостійного дослідження автора, відображення практичного значення одержаних результатів, їх апробацію та впровадження в сферу практичної діяльності [1].

Обсяг кваліфікаційної роботи становить 80-90 сторінок. Вимоги до кваліфікаційної роботи визначаються кафедрою.

За своєю структурою кваліфікаційна робота складається з:

- титульної сторінки (додаток А);
- завдання до виконання кваліфікаційної роботи (додаток Б);
- відгуку наукового керівника (додаток В);
- рецензії з підприємства (установи, організації), вищого навчального закладу (додаток Г);
- анотацій (додаток Д);
- змісту (додаток Е);
- вступу;
- основної частини;
- висновків;
- списку використаних джерел;
- додатків.

Обов'язкові структурні елементи кваліфікаційної роботи:

1. *Титульна сторінка роботи* має містити всі реквізити й підписи, передбачені формою.

2. *Лист – завдання* затверджується завідувачем кафедри і підписується здобувачем вищої освіти, науковим керівником.

3. *Анотація кваліфікаційної роботи* (українською і англійською мовами), створюється для ознайомлення зі змістом та результатами кваліфікаційної роботи і являє собою узагальнений короткий виклад її основного змісту. В анотації кваліфікаційної роботи мають бути стисло представлені основні результати дослідження із зазначенням наукової новизни та, за наявності, практичного значення. В анотації також необхідно вказати: прізвище та ініціали здобувача; тема кваліфікаційної роботи; спеціальність (шифр і назва) та освітня програма; найменування вищого навчального закладу; місто, рік. Наприкінці анотації наводяться ключові слова. Сукупність ключових слів повинна відповідати основному змісту кваліфікаційної роботи, відображати тематику дослідження і забезпечувати тематичний пошук роботи. Кількість ключових слів - 5-7 слів. Ключові слова повинні бути у називному відмінку, їх друкують в рядок через кому.

4. *Зміст кваліфікаційної роботи* містить найменування та номери початкових сторінок вступу, усіх розділів, підрозділів та пунктів, висновків, списку використаних джерел, додатків.

5. *Вступ* містить наступні елементи:

Актуальність теми. Шляхом критичного аналізу та порівняння з відомими вже підходами до розв'язання проблеми обґрунтовують актуальність та доцільність роботи для розвитку міжнародних економічних відносин. Якщо робота виконується у розрізі тематики наукових досліджень кафедри, коротко

визначається зв'язок вибраного напряму із планами організації, галузевими, державними планами та програмами, з обов'язковим зазначенням ролі автора у виконанні цих науково-дослідних завдань.

Мета дослідження – це кінцевий науковий результат, якого прагне досягти автор роботи у процесі власного дослідження.

Завдання дослідження – це конкретні шляхи, засоби досягнення поставленої мети. Вони зазначаються у формі переліку (рекомендовано використовувати такі визначення, як *вивчити, описати, установити, виявити, вивести формулу, узагальнити* і т.п.).

Об'єкт дослідження – це процес чи явище, що спричиняють\зумовлюють проблемну ситуацію й обрані для вивчення.

Предмет дослідження – це те, що знаходиться в межах об'єкта.

Теоретичне та/або практичне значення одержаних результатів. Потрібно висвітлити практичне застосування отриманих результатів або рекомендації щодо їх використання.

Апробація результатів дослідження – наводяться дані щодо участі автора в наукових конференціях, подається бібліографічний опис тез та статей, за наявності зазначається участь здобувача вищої освіти в науковому гуртку.

Структура кваліфікаційної роботи – передбачає перерахування її структурних елементів, із зазначенням кількості рисунків, таблиць, використаних джерел та додатків.

Заголовки наведених вище рубрик не потрібно виділяти в окремі рядки, досить вирізнити їх курсивом або підкреслити та розмістити в підбір із текстом.

6. *Основна частина складається з трьох розділів.* Кожний розділ розпочинають з нової сторінки. Структура основної частини роботи повинна розкривати виконання завдань кваліфікаційної роботи.

У розділах основної частини подають: огляд літератури за темою і вибір напрямків досліджень, виклад основних напрямів досліджень, експериментальну частину і методику досліджень, проведені теоретичні або експериментальні дослідження, аналіз і узагальнення результатів досліджень.

При написанні кваліфікаційної роботи здобувач вищої освіти зобов'язаний давати посилання на авторів і джерело, з якого він запозичує матеріали або окремі результати.

У *першому розділі*, як правило, розглядають теоретичні питання з теми кваліфікаційної роботи, написані з використанням літературних першоджерел. Викладають основні положення теми, визначають дискусійні та невирішені аспекти теми, виходячи з рівня її розробленості в сучасній теорії, ступінь її вивченості. Цей розділ зазвичай містить систематизацію та критичний огляд

думок вітчизняних та зарубіжних спеціалістів, аналіз правового регулювання досліджуваних проблем у вітчизняному та міжнародному законодавстві. Теоретичні положення повинні визначати методичні підходи, методи й засоби макро- й мікроекономічного аналізу досліджуваних питань у наступному розділі роботи. Теоретичний розділ структурно має складатися з двох-трьох підрозділів.

У другому розділі висвітлюють прикладні аспекти в галузі міжнародних економічних відносин, у сфері міжнародної економічної діяльності України: інвестиційні та валютно-кредитні відносини; світові ринки трудових ресурсів і міжнародної трудової міграції; міжнародний трансфер технологій й інноваційна політика; світові інтеграційні процеси; глобальний контекст міжнародного економічного співробітництва тощо. У роботі можуть бути розглянуті й питання розвитку світового господарства, фінансування міжнародних програм і проектів та інше. Характеризуючи показники зовнішньоекономічної діяльності підприємства, слід охопити декілька звітних періодів, мінімум три роки. Основну увагу здобувач повинен приділити аналізу тих об'єктів, дослідження яких є головною метою написання кваліфікаційної роботи. Детально аналізуються статистичні та аналітичні матеріали, які визначають рівень вирішення окремих аспектів досліджуваної проблеми. З цією метою слід використовувати матеріали монографічних досліджень, періодичну економічну літературу, дані державної статистики, спеціальних економічних і соціологічних досліджень, узагальнення та прикладні напрацювання, зроблені під час проходження практики. На основі вивчення, обробки та узагальнення аналітичних матеріалів здобувач повинен виявити вплив позитивних і негативних чинників, встановити причини недоліків, оцінити можливості ефективного розвитку тих чи інших напрямів міжнародної економічної діяльності.

У третьому розділі здобувач надає конкретні обґрунтовані пропозиції щодо прийняття стратегічних управлінських рішень стосовно розвитку нових і підвищення ефективності діючих форм і методів міжнародної діяльності досліджуваного об'єкта. Увагу слід акцентувати на оцінці й використанні конкурентних переваг підприємства (організації), на умовах та особливостях їх ефективної реалізації. Доцільно також визначити шляхи оптимізації системи ресурсного та інформаційно-аналітичного забезпечення виконання запропонованих управлінських рішень. Можна вносити пропозиції щодо змін у діючих нормативних та законодавчих документах у сфері міжнародних економічних відносин. Характер і зміст заходів, що пропонуються, повинні базуватися на аналітичних та прогностичних оцінках функціонування та розвитку об'єкта дослідження, ретельних економічних розрахунках. Необхідно

використовувати економіко-математичні й економіко-статистичні методи та моделі дослідження економічних процесів і явищ.

7. Кваліфікаційна робота закінчується заключною частиною - *Висновки*. Пропонований обсяг висновків – 2-3 сторінки. Ця частина роботи виконує завершальну роль, яка обумовлена логікою проведення дослідження, що носить форму синтезу накопиченої в основній частині наукової інформації. Цей синтез передбачає послідовне, логічне викладення отриманих підсумків і їхнє співвідношення з загальною метою і конкретними задачами, поставленими і сформульованими у вступі. Саме тут міститься так зване "виведене" знання, що є новим стосовно вихідного знання. Саме воно виноситься на обговорення й оцінку наукової громадськості в процесі публічного захисту кваліфікаційної роботи. Це виведене знання не повинне підмінюватися механічним підсумовуванням висновків наприкінці розділів, що являють коротке резюме, а повинне містити те нове, істотне, що складає підсумкові результати дослідження, і часто оформляється у вигляді пронумерованих абзаців. Їх послідовність визначається логікою побудови кваліфікаційної роботи. При цьому вказується не лише його наукова новизна, яка впливає з кінцевих результатів, теоретична значимість, але й практична цінність. Заключна частина припускає також наявність узагальненої підсумкової оцінки здійсненої роботи. Важливо вказати, у чому полягає її головний зміст, які важливі додаткові наукові результати отримані, які виникли нові наукові задачі в зв'язку з кваліфікаційною роботою.

8. Після Висновків прийнято розміщувати *Список використаних джерел*. Рекомендована кількість найменувань – не менше 40. Список використаних джерел оформлюється згідно Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» [2].

9. За необхідності до *Додатків* доцільно включити допоміжний матеріал, необхідний для повноти сприйняття роботи (інструкції, методики, опис алгоритмів дій); ілюстрації допоміжного характеру (таблиці, діаграми, схеми, графіки тощо); формули і розрахунки, зразки анкет, тестів, опитувальних листів та ін. На кожний додаток повинно бути посилання в тексті.

4. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

4.1. Представлення текстового матеріалу

Загальний обсяг кваліфікаційної роботи має складати приблизно 80-90 аркушів. Приблизний обсяг структурних складових друкованого варіанту:

Складова роботи	Приблизний обсяг, аркушів
Вступ	3-4
Основна частина: РОЗДІЛ 1 РОЗДІЛ 2 РОЗДІЛ 3	60-70
Висновки	3-4

Перед захистом кваліфікаційна робота має бути зброшурована у палітурках і містити в наступній послідовності: титульну сторінку; завдання; анотацію; зміст; вступ; основну частину; висновки; список використаних джерел; додатки. Окремо до кваліфікаційної роботи додаються відгук керівника і зовнішня рецензія.

Кваліфікаційна робота має бути надрукована на принтері (шрифт Times New Roman, розмір 14, інтервал 1,5) на аркушах паперу формату А4 (210*297 мм).

Слід уникати слів, указаних *курсивом* та **напівжирним** шрифтом.

Текст кваліфікаційної роботи друкують, залишаючи береги таких розмірів: лівий – 30 мм, правий – 10 мм, верхній та нижній – 20 мм.

Друкарські помилки можна виправляти підчищенням або зафарбуванням коректором, але більше двох виправлень на сторінці не допускається.

Текст основної частини роботи поділяють на розділи, підрозділи.

Заголовки структурних частин роботи «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ 1», «РОЗДІЛ 2», «РОЗДІЛ 3», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкують великим літерами симетрично до тексту.

Кожну структурну частину кваліфікаційної роботи починають з нової сторінки. Заголовки підрозділів – маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не проставляють.

Приклад оформлення заголовків розділу та підрозділу:

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЕКСПОРТУ ПРОДУКЦІЇ
МАШИНОБУДУВАННЯ

1.1. Світове господарство: основні риси та структура

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, рисунків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака «№». Першою сторінкою кваліфікаційної роботи є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок. Титульний аркуш, завдання, зміст і першу сторінку вступу не нумерують, на наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці, враховуючи у загальну нумерацію всі попередні аркуші. Номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ», після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка пишуть заголовок розділу. Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. В кінці номера підрозділу повинна стояти крапка, наприклад: «2.3.» (третій підрозділ другого розділу). Потім у тому ж рядку, йде заголовок підрозділу.

Формули в кваліфікаційній роботі нумерують в межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставлять крапку. Нумери пишуть біля правого берега аркуша в одному рядку з відповідною формулою у круглих дужках, наприклад: (3.1) (перша формула третього розділу). Нижче, під формулою, дається пояснення значень використаних у формулі символів в послідовності, у якій вони дані у формулі. Значення кожного символу і числового коефіцієнту записують з нового рядка. Перший рядок пояснення починають із слова «де» без двокрапки.

Наприклад:

$$C_{\text{в}} = K_m \cdot C_{\text{з}}, \quad (2.4)$$

де $C_{\text{в}}$ - ціна за одиницю певного товару на внутрішньому ринку;

K_m - поточний валютний курс грошових одиниць двох країн, товари яких порівнюються;

$C_{\text{з}}$ — ціна за одиницю того ж товару на зовнішньому ринку.

У формулі мають використовуватись букви лише одного алфавіту (українського, латинського тощо). Не допускається використання букв різних алфавітів.

4.2. Представлення ілюстративного матеріалу

Таблиці нумерують послідовно в межах розділу. В правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис «Таблиця» із зазначенням її номера. Номер таблиці повинен складатись із номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка. Кожна таблиця повинна мати назву, котру розміщують над нею і друкують симетрично до тексту.

Назву і слово «Таблиця» починають з великої літери. Назву не підкреслюють.

При перенесенні частини таблиці на інший аркуш, в його верхньому правому куті пишуть: «Продовження табл. (вказується номер таблиці)», а назву не вміщують.

Таблиці розміщують після першого згадування про неї в тексті таким чином, щоб її можна було читати без повороту переплетеного боку кваліфікаційної роботи або з поворотом за годинниковою стрілкою.

Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на інший аркуш. Таблицю з великою кількістю граф можна ділити на частини і розміщувати одну над одною в межах тієї самої сторінки. Якщо рядки чи графи таблиці виходять за формат сторінки, то в першому випадку для кожної частини таблиці повторюють заголовки граф, в другому заголовки рядків.

На всі таблиці кваліфікаційної роботи повинні бути посилання в тексті, при цьому слово «таблиця» пишуть скорочено, наприклад: «... в табл. 2.5», або «... дані наведені в табл. 2.5».

Таблиця 2.5

Види трудової міграції

Класифікаційний критерій	Вид	Сутність
За термінами	Постійна	Без повернення працівника
	Тимчасова	На визначений термін з поверненням працівника на батьківщину
	Маятникова	Регулярний рух з дому на місце роботи чи навчання за межі свого населеного пункту
	Сезонна	Переміщення працівників на місце роботи в певні періоди року з наступним поверненням

Джерело: побудовано автором за даними [12, с. 34].

Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу. Номер ілюстрації повинен складатись з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка (*наприклад*: Рис. 1.2.).

Не варто оформлювати посилання на ілюстрації як самостійні фрази, в яких лише повторюється те, що міститься в її назві.

У тому місці, де викладається тема, пов'язана із ілюстрацією, і де треба вказати на неї, розміщують посилання у вигляді виразу в круглих дужках «(рис. 3.1.)» або вислів: «...як це видно з рис. 3.1», або «... як це показано на рис. 3.1».

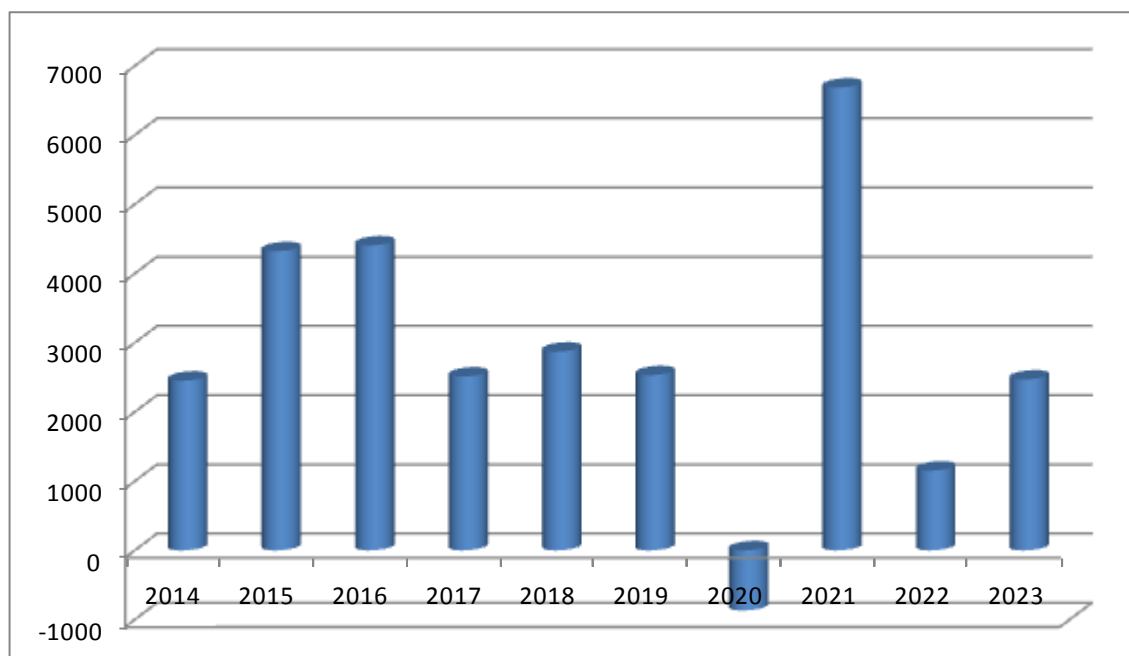

Рис. 2.2. Надходження прямих іноземних інвестицій в економіку України, млн. дол. США.

Джерело: побудовано автором за даними [23, 28].

4.3. Використання і оформлення цитат

Для підтвердження власних доводів посиланням на авторитетне джерело чи для критичного аналізу того чи іншого наукового добутку варто наводити цитати.

Загальні вимоги до цитування такі:

1. Текст цитати починається і закінчується лапками і наводиться в граматичній формі, в якій він поданий у джерелі, зі збереженням особливостей авторського написання. Наукові терміни, запропоновані іншими авторами, не виділяються лапками, за винятком тих, що викликали загальну полеміку. У цих випадках використовують вираз «так званий»;

2. Цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту і без перекручень думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками. Їх ставлять у будь-якому місці цитати (на початку, всередині, в кінці). Якщо перед випущеним текстом або за ним стояв розділовий знак, то він не зберігається;

3. При цитуванні кожна цитата повинна супроводжуватися посиланням на джерело, бібліографічний опис якого повинен наводитися відповідно до вимог бібліографічних стандартів. У випадку використання чужого матеріалу без

посилання на автора і джерело запозичення кваліфікаційна робота не допускається до захисту;

4. При непряму цитуванні (переказі, викладі думок інших авторів своїми словами), що дає значну економію тексту, слід бути максимально точним у викладі думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів, і робити відповідні посилання на джерело.

Посилання в тексті кваліфікаційної роботи на джерела роблять згідно з їх переліком у квадратних дужках, наприклад, «... у працях [1-7]», «... [7, с.98]». Посилання на літературу варто оформляти у такий спосіб: писати [1, 2, 4], а не [1,2,4]; писати [1, 2], а не [1-2]; писати [1–3], а не [1, 2, 3].

4.4. Оформлення списку використаних джерел

Список використаних джерел оформляється згідно Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» [2].

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги	
Один автор	Бабець І. Г. Зовнішньоекономічна безпека регіонів України в умовах співробітництва з країнами ЄС: теоретико-методологічні та прикладні аспекти [Текст]: монографія ; Нац. ін-т стратег. дослідж. - Л. : ПАІС, 2011. 398 с.
Два автора	Миценко І.М., Бабець І.Г. Стратегічні пріоритети підвищення ефективності зовнішньої торгівлі України в умовах глобальних викликів: монографія. Кропивницький: ЦНТУ, Поліграф-Сервіс, 2023. 350 с.
Три автори	Бабець І. Г., Полякова Ю. В., Мокій О. А. Міжнародний менеджмент інноваційної діяльності [Текст]: підручник /; за заг. ред. д-ра екон. наук, доц. І. Г. Бабець, д-ра екон. наук, проф. А. І. Мокія ; Запоріж. ін-т економіки та інформ. технологій, Львів. ін-т менеджменту. - Запоріжжя: Кругозір ; Львів, 2016. 493 с.
Чотири автори	Випускна кваліфікаційна робота: метод. рекомендації щодо викон. випускної кваліфікац. роботи ден. та заоч. форми навч. за другим (магістерським) рівнем вищ. освіти для присудження ступеня вищ. освіти «магістр» за спец. «Міжнародні економічні відносини» / [уклад.: І. М. Миценко, Д. С. Насипайко, Т. В. Решитько, Л. М. Романюк]; М-во освіти і науки України, Центральноукраїн. нац. техн. ун-т, каф. міжнародних економічних відносин. – Кропивницький: ЦНТУ, 2020. 43 с.
П'ять і більше авторів	Міжнародні економічні відносини: навч. посіб. / Є. І. Войнова та ін.; за ред. С. О. Якубовського, Ю. О. Ніколаєва; ОНУ ім. І.І. Мечникова. – Одеса: Одеський нац. ун-т, 2015. 304 с.
Колективний автор	Глобальна безпека та асиметричність світового господарства в умовах нестабільного розвитку економічних систем: матеріали науково-практичної конференції (м. Кропивницький, 29 листопада 2022 р.) / упоряд. І.М. Миценко. Кропивницький: ЦНТУ, 2022. 309 с.

За редакцією	Стале ендогенне зростання регіонів України в умовах децентралізації: монографія / ред. д.е.н., проф. І. З Сторонянська. Львів, ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України. 2019. 501 с.
Частина видання	
Тези доповідей, матеріали конференцій	Насипайко Д. С. Методи реалізації митної політики держави. <i>Фінансово-кредитний механізм розвитку економіки та соціальної сфери</i> : зб. матеріалів доп. учасн. Міжнар. наук.-практ. інтерн.-конф. Кропивницький: Ексклюзив-Систем, 2018. С. 109–111.
Статті з продовжуючих та періодичних видань	Миценко І. М. Проблеми промислового комплексу України та державна політика щодо його розвитку. <i>Вісник економічної науки України</i> . 2019. Вип. 2(37). С. 88–92.
Електронні ресурси	
Книги	Миценко, І. М. Трансформація системи управління зовнішньоекономічною та інвестиційною безпекою України в умовах глобалізації: монографія / І. М. Миценко, І. Г. Бабець; Центральноукраїн. нац. техн. ун-т. - Кропивницький: Поліграф-Сервіс, 2021. - 464 с. URL: https://dspace.cntu.edu.ua/handle/123456789/10770 (дата звернення: 10.11. 2022).
Законодавчі документи	Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16 квіт. 1991 р. № 29. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text (дата звернення: 09.09.2020).
Періодичні видання	Решитько Т. В. Проблеми інвестування та кредитування аграрних підприємств України на рівні макроекономіки: зарубіжний досвід / Т. В. Решитько // Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки: зб. наук. пр. – Кропивницький : ЦНТУ, 2021. Вип. 6 (39). С. 37-46. URL: http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/handle/123456789/11921 (дата звернення: 12.08.2022).
Сторінки з веб-сайтів	Прямі іноземні інвестиції. <i>Мінфін</i> : веб-сайт. URL: https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/2017/ (дата звернення: 12.07.2020).
Інші документи	
Законодавчі і нормативні документи (інструкції, накази)	Конституція України : станом на 1 верес. 2016 р. / Верховна Рада України. Харків: Право, 2016. 82 с. Господарський кодекс України: Закон України від 16 січ. 2003 р. № 436 - IV. <i>Відомості Верховної Ради України</i> . 2003. № 18. С. 144.
Дисертації, автореферати дисертацій	Свідерська А.В. Управління ризиками зовнішньоекономічної діяльності підприємства: дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04 / Хмельницький, 2016. 290 с.

4.5. Оформлення додатків

Додаток – це частина основного тексту, що має додаткове (звичайно довідкове) значення, але є необхідною для більш повного висвітлення теми. За змістом додатки дуже різноманітні. При наявності в кваліфікаційній роботі більш одного додатка вони нумеруються великими буквами (без знака №), наприклад: Додаток А, Додаток Б і т.д., за винятком літер Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь.

5. РЕЦЕНЗУВАННЯ І ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

5.1. Процедура перевірки кваліфікаційної роботи на плагіат

Нормативи перевірки на плагіат визначають функціонування процедур і принципів в Університеті та підрозділах (факультетах, кафедрах) на основі використання онлайн-сервісу (віддаленої інформаційної системи) за договором, для порівняння змісту текстових документів в електронному вигляді [3].

Процедура передбачає перевірку усіх кваліфікаційних робіт. Позитивний результат перевірки є необхідною умовою допуску до захисту.

Текст допущеного до захисту фінального варіанту кваліфікаційної роботи, підтверджений керівником, повинен бути наданий на кафедру у електронному форматі ODT (Open Office Document), DOC and DOCX (Microsoft Word) або PDF (редагована версія) мінімум за 10 днів (дата залежить від кількості перевірених робіт) до дати захисту роботи.

Друкована та електронна версії кваліфікаційної роботи повинні бути ідентичні. Контроль за ідентичністю друкованої та електронної версій роботи здійснюється керівником.

Процес порівняння робіт повинен складатися з наступних етапів:

- 1) Порівняння першого рядка першого абзацу
- 2) Порівняння першого рядка другого абзацу
- 3) Порівняння останнього рядка
- 4) У разі невідповідності між друкованою та електронною версіями, здобувачу вищої освіти дається 2 (два) робочих дні на виправлення і передачу на кафедру виправленої версії.

Системний оператор розміщує надану для аналізу кваліфікаційну роботу на сайті інтернет системи. Процес прийому та порівняльного аналізу кваліфікаційних робіт проходить протягом 5 робочих днів з дня початку прийому робіт.

Звіт подібності готується для кожної кваліфікаційної роботи, яка перевіряється безпосередньо антиплагіатною інтернет-системою.

Системний оператор перевіряє звіт подібності на ймовірність запозичень з інших джерел та інші характеристики. Протягом 48 годин на підставі звіту подібності системний оператор готує протокол контролю «Оригінальність кваліфікаційної роботи».

5.2. Рецензування кваліфікаційної роботи

Завершена і відповідним чином оформлена кваліфікаційна робота, підписана здобувачем, подається керівнику.

На завершену кваліфікаційну роботу керівник дає стислий відгук, в якому оцінює як якість виконання самого дослідження, так і роботу здобувача над ним, робить висновок про можливість допуску кваліфікаційної роботи до захисту.

У відгуку кваліфікаційна робота оцінюється за такими основними критеріями: актуальність теми дослідження, відповідність структури та змісту роботи, ступінь досягнення поставленої при написанні роботи мети та виконання завдань, рівень володіння науковими методами пізнання, методами економічних та статистичних досліджень, вміння аналізувати статистичні дані, міра охоплення дослідженням даних первинного, аналітичного, синтетичного обліку, звітності тощо, відповідність наведених в роботі даних додаткам, логічність та послідовність викладу матеріалу дослідження, аргументованість тверджень у висновках, відсутність повторів другорядних моментів, вміння виділяти головне та узагальнювати зібраний матеріал, ступінь використання фахової економічної літератури, нормативних та законодавчих документів, наявність в роботі цитування використаної літератури, наявність графічного та табличного матеріалу, додатків, їх доречність, відповідність вимогам щодо оформлення кваліфікаційної роботи (шрифт, оформлення таблиць, рисунків, списку використаних джерел), наявність та ступінь обґрунтованості наукових положень, сформульованих у роботі, їх достовірність, теоретична та практична значимість. *Науковий керівник має право рекомендувати здобувача до продовження навчання в аспірантурі*, про що має бути зазначено у відгуку. Завершується відгук керівника висновком про можливість допуску кваліфікаційної роботи до захисту та рекомендовану оцінку.

Зброшурований рукопис завершеної кваліфікаційної роботи, яка підписана здобувачем та його науковим керівником, за наявності позитивної характеристики роботи у відгуку наукового керівника, здобувач подає завідувачу кафедри, який приймає рішення щодо дозволу до захисту роботи і оформляє його. Кваліфікаційні роботи здобувачів розглядаються на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин.

Робота реєструється на кафедрі і передається на зовнішню рецензію. Для підтвердження практичної цінності роботи надається *рецензія з підприємства (установи, організації, навчального закладу)*. Рецензія повинна бути підписана фахівцем у галузі досліджуваної проблеми.

Зовнішніми рецензентами також можуть бути провідні спеціалісти, які працюють на підприємствах, у наукових установах, викладачі інших вищих навчальних закладів.

Зовнішня рецензія подається у письмовому вигляді в довільній формі і має містити такі складові:

- висновки щодо актуальності обраної теми, практичної значущості виконаної кваліфікаційної роботи;
- характеристику повноти завдання щодо розкриття теми кваліфікаційної роботи, відповідності змісту роботи до завдання;
- висновки щодо використання в роботі сучасних методів дослідження, методичних підходів до вдосконалення діяльності підприємства згідно з напрямком теми кваліфікаційної роботи, елементів наукової новизни;
- оцінку конкретних пропозицій, рекомендацій щодо вдосконалення управління певними аспектами діяльності, підвищення його ефективності;
- оцінку загальних вражень від кваліфікаційної роботи (оформлення, стиль і грамотність викладення тощо);
- інші питання на розсуд рецензента;
- висновок рецензента про відповідність якості виконаної кваліфікаційної роботи вимогам до таких робіт, про можливість допущення її до захисту і, за бажанням, може бути висловлено зауваження та думку про оцінку роботи.

Рецензент має підписати рецензію із зазначенням свого прізвища, імені та по батькові, місця роботи і займаної посади. Здобувачу необхідно підготуватися до пояснень, щодо можливих зауважень рецензента, йому надається можливість ознайомитися з рецензією до захисту роботи на засіданні екзаменаційної комісії.

Завершальною процедурою допущення виконаної кваліфікаційної роботи до захисту є розгляд завідувачем кафедри перелічених супровідних матеріалів. Допуск до захисту здійснюється шляхом відповідного запису завідувача кафедри міжнародних економічних відносин у висновку кафедри щодо змістовності кваліфікаційної роботи і на титульній сторінці роботи. Якщо завідувач кафедри вважає за неможливе допустити кваліфікаційну роботу до захисту через її незадовільну якість, це питання має бути заслухано на засіданні кафедри за участю наукового керівника. Обговорення оформляється протоколом і подається на затвердження, послідовно, першому проректорові і ректору ВНЗ.

5.3. Захист кваліфікаційної роботи здобувачем вищої освіти

Захист кваліфікаційної роботи здобувачем вищої освіти відбувається на відкритому засіданні екзаменаційної комісії, графік роботи якої затверджує ректор ВНЗ.

Під час підготовки до захисту здобувач має погодити зі своїм науковим керівником складену ним стисло доповідь щодо кваліфікаційної роботи (додаток Ж) і підготовлені наочні матеріали (4-6 сторінок із найважливішими ілюстративними матеріалами, оформленими у вигляді роздаткового матеріалу в кількості 5 примірників та презентацію тощо).

Обсяг тексту доповіді має відповідати 10 хвилинам виступу. Доповідь повинна відобразити: обґрунтування актуальності теми, мету і завдання роботи, основні результати аналізу матеріалів діючого підприємства і творчі розробки автора, акцентувати елементи наукової новизни.

Особливе місце має бути відведено обґрунтованим пропозиціям і рекомендаціям та оцінці їх ефективності.

Перед захистом здобувачу слід ретельно прочитати рецензію, особливу увагу звернути на висловлені рецензентом зауваження і, по можливості, усунути зазначені недоліки або дати аргументовану відповідь у доповіді.

Наочні матеріали мають послідовно ілюструвати доповідь здобувача і забезпечувати повноту висвітлення всіх положень, які підлягають захисту.

Процедура захисту протоколюється секретарем комісії. Здобувач стисло доповідає комісії сутність проведеного дослідження, дає оцінку отриманим результатам, ілюструючи доповідь посиланням на наочні матеріали.

Після доповіді здобувача секретар екзаменаційної комісії зачитує рецензію на кваліфікаційну роботу, і здобувач має можливість відповісти на всі зауваження рецензента.

Під час захисту кваліфікаційної роботи члени екзаменаційної комісії, присутні на захисті викладачі, спеціалісти ставлять запитання за проблематикою дослідження, на які слід давати короткі, але вичерпні відповіді.

5.4. Критерії оцінювання кваліфікаційної роботи

Оцінювання роботи здійснюється за прийнятою в ЦНТУ шкалою оцінювання. Сумарна оцінка виставляється за 100-бальною шкалою, національною шкалою та шкалою ЄКТС. Оцінка за шкалою ЄКТС – це оцінка, яка визначається шляхом переведення оцінки, вираженої у 100-бальній шкалі, в оцінку за шкалою ЄКТС (A,B,C,D,E,FX,F). Оцінка за національною шкалою –

це оцінка, яка визначається шляхом переведення оцінки за 100-бальною шкалою у академічну національну оцінку («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», «зараховано», «незараховано»), [4].

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Бали	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно
0-34	F	

Здобувач вищої освіти досконало засвоїв теоретичний матеріал. Робота, в якій зроблено власне оцінювання різних літературних джерел, використано сучасні методи дослідження, побудовано формалізовану модель проблеми, проведено комплексні наукові дослідження, розрахунки і на їх основі – аргументовано висновки та надано пропозиції, може бути оцінена на «*відмінно*» (90-100 балів).

Здобувач вищої освіти добре засвоїв теоретичний матеріал. Робота, в якій зроблено власне оцінювання використаних літературних джерел, самостійно проаналізовано підібраний матеріал, звітні дані підприємства / організації, на базі якого досліджувалася тема, проведено комплексні дослідження, зроблено висновки та сформульовано пропозиції, але вони не є достатньо аргументованими, може бути оцінена на «*добре*» (74-89 балів).

Здобувач вищої освіти, в основному, володіє теоретичними знаннями за спеціальністю. Кваліфікаційна робота, в якій розкрито тему, вказано використані літературні джерела, проаналізовано відповідні інформаційні та статистичні бази даних, проведено дослідження, сформульовано висновки без необхідного аргументування допускається до захисту, але не може бути оцінена вище, ніж «*задовільно*» (60-73 бали).

Здобувач вищої освіти не опанував навчальний матеріал. Кваліфікаційна робота, яка виконана не самостійно (зокрема, переважає механічне переписування джерел), претендує на оцінку «*незадовільно*» (менше 60 балів).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Положення «Про кваліфікаційну роботу за другим (магістерським) рівнем вищої освіти для присудження ступеня вищої освіти «магістр» / Центральноукраїнський національний технічний університет. URL : <http://www.kntu.kr.ua/doc/pkrm.pdf>.
2. ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. [Чинний від 2016-07-01]. Вид. офіц. Київ : Державна наукова установа «Книжкова палата України імені Івана Федорова», 2016. 37 с.
3. Положення «Про процедуру впровадження антиплагіатної системи» / Центральноукраїнський національний технічний університет. URL : <http://www.kntu.kr.ua/doc/PolojennyaAntiplagiat.pdf>.
4. Положення «Про організацію освітнього процесу» / Центральноукраїнський національний технічний університет. URL : http://www.kntu.kr.ua/doc/doc/The_provisions_of_company_profile.pdf.
5. Випускна кваліфікаційна робота : метод. рекомендації щодо викон. випускної кваліфікац. роботи ден. та заоч. форми навч. за другим (магістерським) рівнем вищ. освіти для присудження ступеня вищ. освіти «магістр» за спец. «Міжнародні економічні відносини» / [уклад. : І. М. Миценко, Д. С. Насипайко, Т. В. Решитько, Л. М. Романюк] ; М-во освіти і науки України, Центральноукраїн. нац. техн. ун-т, каф. міжнародних економічних відносин. – Кропивницький : ЦНТУ, 2021. – 43 с.
6. ДСТУ 3008-95. Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення. [Чинний від 1995-02-23]. Вид. офіц. Київ : Держстандарт України, 1995. 86 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

Зразок оформлення титульної сторінки кваліфікаційної роботи

Центральноукраїнський національний технічний університет

Економічний факультет

Кафедра міжнародних економічних відносин

«Допущено до захисту»

Зав. кафедрою МЕВ

д.е.н., професор

_____ Іван МИЦЕНКО

« ____ » _____ 2024 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
за другим (магістерським) рівнем вищої освіти

на тему

**«МАКРОЕКОНОМІЧНІ ІНВЕСТИЦІЙНІ ПРОЦЕСИ
В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ»**

Виконав здобувач вищої освіти

4 курсу, групи МЕВ-20

ОПП «Міжнародна економіка та
бізнес»

спеціальності 292 «Міжнародні
економічні відносини»

Шевченко Ігор Анатолійович

« ____ » _____ 2024 р.

Керівник роботи

_____

« ____ » _____ 2024 р.

Рецензент _____

_____

Додаток Б
Зразок оформлення завдання на кваліфікаційну роботу
Центральноукраїнський національний технічний університет

Факультет Економічний
Кафедра Міжнародних економічних відносин
Рівень вищої освіти магістр
Галузь знань 29 «Міжнародні відносини»
Спеціальність 292 «Міжнародні економічні відносини»
Освітньо-професійна програма «Міжнародна економіка та бізнес»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
Іван МИЦЕНКО
«   »   2024 року

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ
ЗА ДРУГИМ (МАГІСТЕРСЬКИМ) РІВНЕМ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ

Шевченка Ігоря Анатолійовича

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи

Макроекономічні інвестиційні процеси в економіці України

2. Керівник роботи

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

3. Строк подання роботи до захисту _____

4. Мета та завдання кваліфікаційної роботи

Метою є дослідження макроекономічних інвестиційних процесів в економіці України та окреслення перспектив залучення в українську економіку іноземних інвесторів.

Завдання: дослідити економічну суть інвестицій, їх класифікацію та характерні особливості; вивчити основи державного регулювання інвестиційної діяльності; розглянути іноземний досвід стимулювання інвестиційної діяльності; розкрити особливості розвитку глобалізаційних процесів та місце України в них; здійснити аналіз надходження прямих іноземних інвестицій в Україну; встановити пріоритети стимулювання інвестиційної діяльності; запропонувати перспективні напрями залучення іноземних інвесторів.

5. Консультанти по роботі, із зазначенням розділів роботи

Розділ	Консультант	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
Розділ 1			
Розділ 2			
Розділ 3			

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Вибір теми і об'єкта дослідження		
2	Розробка завдання на кваліфікаційну роботу, складання календарного плану його виконання		
3	Опрацювання навчальної та наукової літератури і складання змісту роботи		
4	Проведення наукових досліджень, обробка фактичного матеріалу		
5	Написання тексту 1-го розділу роботи та подання його на рецензування керівникові		
6	Написання тексту 2-го розділу роботи та подання його на рецензування керівникові		
7	Написання тексту 3-го розділу роботи та подання його на рецензування керівникові		
8	Усунення недоліків, написання остаточного варіанта тексту, оформлення кваліфікаційної роботи		
9	Перевірка на плагіат		
10	Отримання відгуку наукового керівника		
11	Зовнішнє рецензування роботи		
12	Захист кваліфікаційної роботи на засіданні екзаменаційної комісії		

Дата видачі завдання

« ____ » _____ 2024 року

Підпис керівника

_____ (прізвище та ініціали)

Завдання прийнято до виконання

« ____ » _____ 2024 року

Підпис здобувача

_____ (прізвище та ініціали)

Додаток В
Основні вимоги до структури відгуку наукового керівника
на кваліфікаційну роботу

ЗРАЗОК

ВІДГУК
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

здобувача вищої освіти

Центральноукраїнського національного
технічного університету групи МЕН-20

Шевченка Ігоря Анатолійовича

на тему: «Макроекономічні інвестиційні процеси в економіці України», поданої на
одержання ступеня вищої освіти «Магістр» за спеціальністю
292 «Міжнародні економічні відносини»
освітньо-професійної програми «Міжнародна економіка та бізнес»

Актуальність теми дослідження.

Структура та зміст кваліфікаційної роботи.

Характеристика кваліфікаційної роботи:

- ступінь виконання поставлених при написанні кваліфікаційної роботи мети та завдань;
- рівень володіння науковими методами пізнання, методами економічних та статистичних досліджень, вміння аналізувати статистичні дані;
- міра охоплення дослідженням даних звітності, відповідність наведених у кваліфікаційній роботі даних додаткам;
- логічність та послідовність викладу матеріалу дослідження, аргументованість тверджень у висновках, відсутність повторів другорядних моментів, вміння виділяти головне та узагальнювати зібраний матеріал;
- ступінь використання фахової економічної літератури, нормативних та законодавчих документів, наявність в роботі цитувань тощо.

Рекомендації щодо продовження навчання здобувачем вищої освіти в аспірантурі.

Кваліфікаційна робота Шевченка Ігоря Анатолійовича на тему: «Макроекономічні інвестиційні процеси в економіці України» відповідає вимогам, які висуваються до кваліфікаційних робіт за другим (магістерським) рівнем вищої освіти зі спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» освітньо-професійної програми «Міжнародна економіка та бізнес» та може бути допущена до захисту. На мій погляд, робота заслуговує на оцінку «добре». Здобувачу Шевченку Ігорю Анатолійовичу може бути присвоєний освітній ступінь «магістр» зі спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини».

Науковий керівник _____

(підпис)

(імя, прізвище)

«___» _____ 20__ р.

Додаток Г
Основні вимоги до структури рецензії на кваліфікаційну роботу
з підприємства (установи, організації)

ЗРАЗОК

РЕЦЕНЗІЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

здобувача вищої освіти

Центральноукраїнського національного
технічного університету групи МЕВ-20

Шевченка Ігоря Анатолійовича

на тему: «Макроекономічні інвестиційні процеси в економіці України»,
поданої на одержання ступеня вищої освіти «Магістр» за спеціальністю
292 «Міжнародні економічні відносини»
освітньо-професійної програми «Міжнародна економіка та бізнес»

1. *Рівень актуальності теми кваліфікаційної роботи.*
2. *Положення роботи, які мають практичну цінність та можуть бути використані в практичній діяльності підприємств (установ, організації).*
3. *Відповідність змісту роботи її завданням, ступінь досягнення поставленої мети.*
4. *Висновки щодо використання в роботі необхідних методів дослідження.*
5. *Обґрунтованість висновків, зроблених у роботі.*
6. *Загальний висновок про можливість присудження рівня вищої освіти «магістр», наприклад:*

«Вважаю можливим стверджувати, що кваліфікаційна робота Шевченка Ігоря Анатолійовича на тему: «Макроекономічні інвестиційні процеси в економіці України» виконана на належному рівні та заслуговує при захисті на оцінку «добре», а її автор – присудження ступеня вищої освіти «Магістр».

Рецензент

(посада, місце роботи)

_____

(імя, прізвище)

(підпис)

„_____” _____ 20__ р.

Додаток Д
Зразок оформлення анотації до кваліфікаційної роботи

АНОТАЦІЯ

Шевченко І.А. Макроекономічні інвестиційні процеси в економіці України. – Кваліфікаційна робота за другим (магістерським) рівнем вищої освіти зі спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» освітньо-професійної програми «Міжнародна економіка та бізнес». – Центральноукраїнський національний технічний університет Міністерства освіти і науки України. – Кропивницький, 2024.

В першому розділі розкривається сутність інвестицій та їх класифікація. Визначено особливості державного регулювання інвестиційної діяльності. Проаналізовано іноземний досвід стимулювання інвестиційної діяльності. В другому розділі здійснено аналіз розвитку глобалізаційних процесів та місця України в них. Проаналізовано надходження прямих іноземних інвестицій в Україну. Проведено оцінку інвестиційного клімату України та інвестицій в економіки інших країн. В третьому розділі визначено пріоритети стимулювання інвестиційної діяльності. Окреслено перспективи залучення в українську економіку іноземних інвесторів.

Ключові слова: інвестиції, прямі іноземні інвестиції, інвестиційні процеси, інвестиційна діяльність, державне регулювання інвестиційної діяльності, стимулювання інвестиційної діяльності, глобалізаційні процеси.

ABSTRACT

Shevchenko I.A. Macroeconomic investment processes in the economy of Ukraine. – Qualification thesis for the second (master's) level of higher education in the specialty 292 "International Economic Relations" of the educational and professional program "International Economic and Business". – Central Ukrainian National Technical University of the Ministry of Education and Science of Ukraine – Kropyvnytskyi, 2024.

The first chapter defines the essence of investments and their classification. Specific features of state regulation of investment activities are determined. The foreign experience of stimulating investment activity is analyzed. The second chapter analyzes the development of globalization processes and Ukraine's place in them. The inflow of foreign direct investments to Ukraine was analyzed. An assessment of the investment climate of Ukraine and investments in the economies of other countries was carried out. In the third chapter, the priorities for stimulating investment activity are determined. The prospects for attracting foreign investors to the Ukrainian economy are outlined.

Keywords: investment, foreign direct investment, investment processes, investment activity, state regulation of investment activity, stimulation of investment activity, globalization processes.

Додаток Е
Зразок орієнтовного змісту кваліфікаційної роботи

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО - ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	8
1.1. Сутність інвестицій та їх класифікація.....	8
1.2. Основи державного регулювання інвестиційної діяльності.....	15
1.3. Іноземний досвід стимулювання інвестиційної діяльності.....	22
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА МАКРОЕКОНОМІЧНИХ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ.....	29
2.1. Розвиток глобалізаційних процесів та місце України в них.....	29
2.2. Аналіз надходження прямих іноземних інвестицій в Україну.....	35
2.3. Оцінка інвестиційного клімату України та інвестицій в економіки інших країн.....	40
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	45
3.1. Пріоритети стимулювання інвестиційної діяльності.....	45
3.2. Перспективи залучення в українську економіку іноземних інвесторів.....	50
ВИСНОВКИ.....	55
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	57
ДОДАТКИ.....	60

Додаток Ж
Орієнтовна структура доповіді під час захисту
кваліфікаційної роботи

Шановний голово, члени екзаменаційної комісії, присутні!

До вашої уваги пропонується до захисту кваліфікаційна робота на тему:

.....

Метою кваліфікаційної роботи є:.....

У відповідності з поставленою метою, в роботі були вирішені наступні

завдання: .....

Робота виконувалася з використанням матеріалів .....

У результаті проведеного дослідження було виявлено: .....

З метою розв'язання виявлених в процесі написання кваліфікаційної роботи проблем, вважаю доцільним (або для подальшого удосконалення досліджуваної теми пропонується): .....

За текстом доповіді слід робити посилання на відповідний ілюстративний матеріал.

Доповідь закінчено. Дякую за увагу!